

Uzņēmējdarbības vide

Darbaspēks un nodarbinātība

Nodarbinātība

2012.gadā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits bija 23 051 000 jeb 59,98%. No tiem nodarbināti bija 17 282 000 (jeb 74,97%) un bez darba 5 769 000 iedzīvotāji. Visvairāk strādājošo bija pakalpojumu nozarē – 75%, rūpniecībā – 14,1%, būvniecībā – 6,6% un lauksaimniecībā – 4,4%.

Pēdējo 10 gadu laikā bezdarba līmenis Spānijā ir bijis viens no visaugstākajiem ES. Viszemāko līmeni tas sasniedza 2007.gadā – 8,26%. Pēc tam bezdarbs sāka strauji pieaugt un jau 2008.gadā sasniedza 11,34%. 2012.gadā bezdarba līmenis bija 25,03% (visaugstākais ES), kas salīdzinājumā ar 2011.gadu bija pieaudzis par 3,39 procentpunktiem jeb 770 000 iedzīvotājiem. Andalūzijā un Kanāriju salās bezdarba līmenis bija vēl augstāks – 34,59% un 33%.

Avots: Instituto Nacional de Estadística, www.ine.es/en

Darba likumdošana

Pamatlikums, kas Spānijā regulē darba attiecības, ir Strādājošo statūti (*Estatuto de Trabajadores*), kas nosaka darba ņēmēju un darba devēju tiesības, darba līguma nosacījumus, atlaišanas procedūru, kolektīvos līgumus. Tāpat pastāv arī specifiski noteikumi attiecībā uz dažādām nozarēm un noteiktām darbinieku grupām, tādām kā komerciālie pārstāvji vai vecākais vadošais personāls. Cits nozīmīgs darba likuma avots ir kolektīvie darba līgumi, kurus var noslēgt uzņēmuma līmenī vai valsts līmenī pa nozarēm.

Minimālais darbā stāšanās vecums ir 16 gadi.

Darba līgumu drīkst noslēgt mutiski vai rakstiski, tomēr dažos gadījumos ir obligāta prasība noslēgt līgumu rakstiskā veidā, piem., līgumu par nepilnu darba laiku vai par pagaidu darbu. Darba līgumā jāietver šāda informācija:

- ziņas par līguma slēdzējpusēm;
- darbā stāšanās datums un darba līguma termiņš;
- līguma veids;
- darba pienākumi;
- pārbaudes periods;
- brīvdienas;
- samaksa;
- kolektīvais darba līgums.

Pārbaudes laiks ir divi mēneši, augstskolu absolventiem - seši mēneši.

Oficiālais darba nedēļas ilgums ir 40 stundas, bet daudzos uzņēmumos darba nedēļa ir 37 un 38 stundu gara. Spānijas darba likumdošana paredz, ka darba diena ilgst 9 stundas ar 12 stundu pārtraukumu starp darba cēlieniem. Parasti darba diena sākas 8:30 vai 9:30 un ilgst līdz 17:30 vai 19:30. Darba laiks atkarīgs no tā, cik darbavietā ilgs ir pusdienlaiks (1 vai 2 stundas). Noteikumi par virsstundu darbu ietverti kolektīvajā darba līgumā. Spānijas likumdošana paredz, ka virsstundu skaits nevar pārsniegt 80 stundas gadā.

Ir 14 valsts svētku dienas, un gadskārtējais apmaksātais atvaļinājums ir 30 kalendārās dienas.

Spānijā ir oficiāli noteiktā minimālā alga, ko nākamajam gadam decembrī nosaka Spānijas Darba un sociālo lietu ministrija. 2012. gadā tā palikusi nemainīga un sasniedz 641 eiro. Darba algu izmaksā reizi mēnesī. Vēl papildus tiek maksāta prēmija – divas reizes gadā – pirms Ziemassvētkiem un pirms vasaras brīvdienām jūnijā.

Darba ņēmējam par darba attiecību pārtraukšanu jābrīdina darbinieks rakstiski 30 dienas iepriekš. Darbinieks saņem kompensāciju, kas vienāda ar 20 darba dienu samaksu.

Ja ES pilsoņi vēlas strādāt Spānijā, tad viņiem ir tādas pašas tiesības kā Spānijas pilsoņiem. Uzturoties Spānijā ilgāk par 3 mēnešiem, ir nepieciešams reģistrēties centrālajā Ārzemnieku reģistrā, kurš izsniedz reģistrācijas apliecību. Maksa ir 10,40 EUR un tā ir derīga uz nenoteiktu laiku.

Avoti:

<http://iabogado.com/guia-legal/en-el-trabajo/la-normativa-laboral/lang/en>

<http://www.investinspain.org/>

Uzņēmējdarbības veidi

Ārvalstu investori var uzsākt uzņēmējdarbību Spānijā, atverot uzņēmuma filiāli vai pārstāvniecību, nodibinot komercsabiedrību vai izveidojot kopuzņēmumu.

Lai nodibinātu uzņēmumu, ir veicami šādi soļi:

- uzņēmuma nosaukuma reģistrācija. No Centrālā Spānijas uzņēmuma reģistra ir jāsaņem sertifikāts, kas apstiprina, ka nav cita uzņēmuma ar šādu nosaukumu.
- uzņēmums uzrāda nodokļu maksātāja numuru nodokļu pārvaldē (*Delegación de Hacienda*);
- jāieskaita bankas kontā uzņēmuma pamatkapitāls, kura apmērs atkarīgs no uzņēmuma veida;

- uzņēmuma dalībnieki paraksta uzņēmuma dibināšanas līgumu, kuru notariāli apstiprina;
- pārveduma nodokļa iemaksa tās provinces nodokļu pārvaldē, kur uzņēmums atrodas. Pārveduma nodokļa likme ir 1% no uzņēmuma akciju kapitāla.
- uzņēmuma reģistrēšana Spānijas uzņēmumu reģistrā pēc pārveduma nodokļa nomaksas. Līdzī jāņem uzņēmuma dibināšanas līgums.

Individuālais uzņēmums

Lai uzsāktu komercdarbību, ārvalstu juridiskā persona var nodibināt Spānijā individuālu uzņēmumu. Šajā gadījumā īpašnieks uzņemas visas uzņēmuma parādsaistības. Ārvalstu juridiskā persona reģistrējas kā uzņēmuma īpašnieks Spānijas Uzņēmumu reģistrā (*Registro Mercantil*).

Akciju sabiedrība (*Sociedad Anónima – S.A.*)

Akciju sabiedrību var dibināt viens uzņēmējs. Minimālais sākumkapitāls 60 000 EUR. Ieguldījums var būt nauda, preces vai intelektuālais īpašums. Akcionāri nes atbildību par uzņēmuma parādiem tikai sava ieguldījuma apmērā.

Uzņēmuma dibināšanas līgumā jāietver uzņēmuma statūtus, kurā ir šāda informācija:

- uzņēmuma nosaukums un darbības veids;
- uzņēmuma reģistrācijas datums;
- akciju skaits un akcionāru tiesības;
- finanšu gads;
- uzņēmuma pārvalde, tās struktūra un pienākumi.

Uzņēmumā ir jābūt trīs direktoru valdei (*Consejo de Administración*) un akcionāru pilnsapulcei (*Junta General de Accionistas*).

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (*Sociedad de Responsabilidad Limitada – S.L.*)

Mazie un vidējie uzņēmumi parasti ir sabiedrības ar ierobežotu atbildību. Šo uzņēmumu var dibināt viena persona. Minimālais sākumkapitāls ir 3 000 EUR. Ieguldījums var būt kredīttiesības, nekustamais īpašums utml. Uzņēmuma dalībnieki nes atbildību par uzņēmuma parādsaistībām sava ieguldījuma apmērā. Dalībnieku skaits nav ierobežots. Minimālais direktoru skaits ir 3 un maksimālais – 12.

Kopuzņēmumi

Spānijā ir dažādi kopuzņēmuma veidi:

- vairāki uzņēmumi var izveidot **pagaidu biznesa asociāciju** (*uniones temporales de empresas – UTE*), lai īstenotu specifisku projektu ierobežotā laika posmā, kur katrs uzņēmums saglabā savu juridisko statusu, veic kopīgu uzņēmējdarbību, ko regulē specifiski noteikumi. Šādu kopuzņēmumu parasti izveido inženierpakalpojumu un būvniecības projektu īstenošanai.
- **ekonomisko interešu grupu** (*Agrupación de Interés Económico – AIE*) izveido, lai palīdzētu uzņēmumu grupai sasniegt to individuālos mērķus; šie uzņēmumi nes atbildību par uzņēmuma parādiem. Kopuzņēmums centralizēti sniedz pakalpojumus uzņēmumu grupai.
- uzņēmēji, kas vienojas par finanšu vai citādu vērtību ieguldīšanu kopuzņēmumā, kuru paši nevada (*contrato de cuentas en participación*), šie dalībnieki nekļūst par akcionāriem, viņiem ir tiesības vienoties par kopuzņēmuma peļņas sadali.

Filiāles

Filiāli izveido mātes uzņēmums. Tās juridiskais statuss un darbības veids ir tāds pats kā mātes uzņēmumam. Lai reģistrētu filiāli nepieciešami šādi dokumenti:

- sabiedrības dibināšanas līguma kopija un mātes uzņēmuma statūti;
- ārvalstu uzņēmuma direktoru valdes sapulces protokols, kurā pieņemts lēmums par filiāles atvēršanu Spānijā. Protokolā ir informācija par filiālei piešķirtajiem finanšu resursiem, filiāles menedžera vārdu un viņa pilnvarām;
- Spānijas bankas apliecinājums par filiālei piešķirtās naudas pārvedumu.

Avoti:

<http://iabogado.com/guia-legal/en-el-trabajo/la-normativa-laboral/lang/en>
<http://www.investinspain.org>

Nodokļu sistēma

Galvenie tiešie nodokļi Spānijā ir:

- uzņēmumu ienākuma nodoklis;
- iedzīvotāju ienākuma nodoklis;
- nerezidentu ienākuma nodoklis.

Galvenie netiešie nodokļi ir:

- pievienotās vērtības nodoklis;
- akcīzes nodokļi;
- muitas nodevas.

Uzņēmumu ienākuma nodoklis.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa likme ir 30%.

Atsevišķos gadījumos tiek piemērotas zemākas nodokļu likmes, piem., uzņēmumiem ar mazāku darbinieku skaitu.

Ja uzņēmuma apgrozījums iepriekšējā gadā ir mazāks par 10 000 000 EUR, pielikamajiem ienākumiem 300 000 EUR apmērā tiek piemēroti 25% un summai, kas pārsniedz 300 000 EUR – 30%. Ja uzņēmuma apgrozījums 2012.gadā bija mazāks par 5 000 000 EUR un vidējais darbinieku skaits laikapsomā no 2008.līdz 2012.gadam bija 25, pielikamajiem ienākumiem 300 000 EUR apmērā tiek piemēroti 20% un summai, kas pārsniedz 300 000 EUR – 25%.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Spānijas valdība, mēģinot samazināt budžeta deficītu, palielināja nodokļus, cita starpā iedzīvotāju ienākuma nodokli un PVN.

Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliek rezidenta algu un citus ienākumus, piemēram, no dividendēm utml. Iedzīvotāju ienākuma nodoklim ir progresīvas likmes, kas 2012.un 2013.gadā ir no 24,75% (ienākumiem līdz 17 707,20 EUR) līdz 52% (ienākumiem virs 300 000 EUR). Autonomajos reģionos augstākā likme var būt pat 56%.

Ienākumi, EUR	Likme, %
0 - 17 707,20	24,75
17 707,20 - 33 007,20	30
33 007,20 - 53 407,20	40
53 407,20 - 120 000,20	47
120 000,20 - 175 000,20	49
175 000,20 - 300 000,20	51
300 000,20 un vairāk	52

Sociālās apdrošināšanas iemaksas

No darba ņēmēja algas sociālajā drošības fondā kopumā tiek iemaksāti 28,3%, no tiem 23,6% iemaksā darba devējs, bet 4,7% - darba ņēmējs.

Pievienotās vērtības nodoklis

PVN standartlikme kopš 2012.gada 1.septembra ir 21%. Samazinātās likmes ir 10% un 4%.

Samazināto likmi 10% piemēro pārtikai un dzērieniem, izņemot tabakas un alkoholiskos izstrādājumus, medicīniskajiem un farmaceitiskajiem produktiem, optikas izstrādājumiem, pasažieru transportam.

4% piemēro pamata pārtikas precēm (maize, olas, siers), avīzēm, žurnāliem utml.

Ar PVN neapliedz:

- medicīniskas pakalpojumus;
- izglītību;
- kultūras un sporta biedrības;
- finanšu un apdrošināšanas transakcijas;
- lauku un pilsētu īpašumu nomu (izņemot nomu, ko izmanto peļņa gūšanai).

PVN vietā Kanāriju salās, Seutā un Meliljā ir noteikts netiešais vispārējais nodoklis *IGIC*, ko piemēro preču un pakalpojumu piegādēm, kā arī preču importam. Standarta likme ir 7%, samazinātā likme 3% un paaugstinātā likmes ir 9,5% un 13,5%.

Avots: <http://www.investinspain.org>